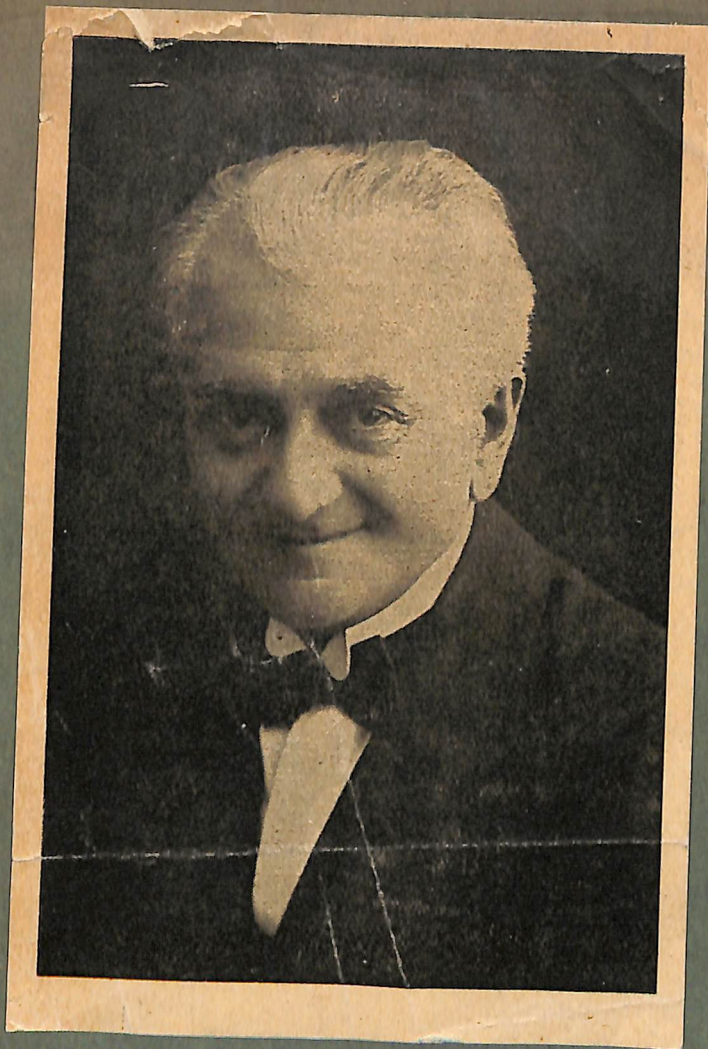

6346

Dr. Gustav

1989 P.

792
Z-31

02 NOV 2010

C $\frac{98m-8}{2320}$

792
231

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԱՐՏԻՍՏ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՎԵՏՅԱՆ

ԲԵՄԱԿԱՆ ՅԵՎ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՆԵՑՈՒԹՅԱՆ
50-ԱՄՅԱԿԻ
ԱՌԹԻՎ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1939

ՀՈՒՆԻՍ

Հայկական ԽՍՀ ժողովրդական դերասան Գրիգոր Ավետյանը ծնվել է 1870 թ. Իրանի Ռեշտ քաղաքում: Յերբ նա 8 տարեկան դարձավ՝ նրանց ընտանիքը տեղափոխվեց Շուշի (Լեռնային Ղարաբաղ): Գրիգորը շուտ ղրկվեց հորից: Ապա ընտանիքը Շուշուց տեղափոխվեց Բաքու և պատանի Գրիգորը մտավ Բազմի աեալական ուսումնարանը:

Դեռ դպրոցական նստարանից նա հրապուրվում էր թատրոնով: Յեւ նա վորոշեց ընտրել հայ դերասանի ուղին, վորը ցարական ինքնակալության որերին այնքան փշոտ էր: Հակառակ հայկական թատերախմբի մեջ Ավետյանի մտնելու նկատմամբ՝ նրա խնամակալների ու ազգականների ունեցած բացասական վերաբերմունքին՝ այնուամենայնիվ 1888 թ. նա արդեն սկսում է աշխատել վորպես պրոֆեսիոնալ դերասան՝ մեծ Ադամյանի ընկեր Սաֆրազյանի թատերախմբում:

Սաֆրազյանի կեղծ-կլասիկ ուղղությունը և սեթեթ խաղը չեն բավարարում Ավետյանին և նա վորոշում է լրջորեն զբաղվել թատերական գործով ու բարձրացնել իր վորակավորումը: Մոսկվա ընկնելը և ուսական թատրոնի դերասանների խաղը տեսնելն ու նրանցից սովորելը դառնում է նրա իղծը: Ավետյանի խնամակալներն ու ազգականները միայն մի պայմանով են համաձայնում նրա Մոսկվա գնալուն—յեթե հանձն առնի սովորել առեվտրական գործն ու հաշվապահություն: Ավետյանը համաձայնում է, բայց ներքուստ հույս ունի զբաղվել բացառապես իր սիրելի թատերական արվեստով:

Մոսկվայում հաճախելով Փոքր ու Կորշի թատրոնների ներկայացումները՝ նա աննահանջ կերպով վորոշում է նվիրվել թատերական արվեստին: Յերիտասարդ Ավետյանի վրա մեծ տպավորություն է գործում Փոքր թատրոնի դերասան Մուզիլի և Կորշի թատրոնի դերասան Գրադով-Սոկոլովի կոմիկական մեծ ձերբը:

Մոսկվայից վերադառնալով Անդրկովկաս՝ դերասան Ավե-

տյանն իր արվեստակից ընկերներին՝ Սիրանուշին, Արեւյանին ու Պետրոսյանին հետ ձեռնամուխ են լինում ստեղծել հայկական մի որինակելի թատրոն՝ ունակալան թատրոնի ունակալան առողջ տրադիցիաների հիման վրա: Չնայած հայ գերասանների մեջ գտնվող տաղանդավոր ու շնորհալի աշխատողներին՝ այնուամենայնիվ նրանք հեյլին կարող լուրջ թատրոն ստեղծել, վորովհետեւ մինչ հեղափոխական շրջանում դրա համար որոշակալով հնարավորութիւններ չկային:

Ավետյանի տաղանդը հիմնականում դարգացել է կատակերգական ժանրի ուղղութիւնը: Նախահեղափոխական շրջանում նրա խաղացած նշանակալի ու մեծ դերերի թիւին են պատկանում՝ Պոլոնիոսի դերը «Համլետ»-ում, Թիբո Դ Արկը՝ Շիլլերի «Որլեանի կույս»-ում, Ծաղրածուն՝ Շեքսպիրի «Արքա Լիր»-ում, Կապուլետտին՝ Շեքսպիրի «Ռոմեո և Զուլետտա»-յում, Վուրմը, Միլլերը՝ Շիլլերի «Սեր և խարդաւանք»-ում, Ժուրգենը՝ Մոլլերի «Բաղդենին աղնական»-ում, Որգոնը՝ Մոլլերի «Տարտյուֆ»-ում, Արկաշկան՝ Ոստրովսկու «Անտառ»-ում, Շմադան՝ Ոստրովսկու «Անմեղ մեղավորներ»-ում, Բելոգուրովը՝ Ոստրովսկու «Յեկամտաբեր պաշտոնում», Սզանարելը՝ Մոլլերի «Դոն Ժուան»-ում, Սզանարելը՝ Մոլլերի «Ակամա բժիշկ»-ում, Ֆիգարոն ու Բարթոլոմէ Բոմարշէյի «Սեւիլյան սափրիչ»-ում, Բորչինսկին՝ Գոգոլի «Ռեվիզորում», Լուկան՝ Գորկու «Հատապնակում»-ի մեջ և այլն:

Հիշատակութեան արժանի յե, վոր առաջին անգամ 1906թ. Ավետյանն է հայերեն թարգմանել պրոլետարական մեծ գրող Գորկու «Հատակում» հիւանալի պիեսը:

Ե՛լ ավելի յե աչքի ընկնում Ավետյանի տաղանդը հայկական ռեպրատուարում: «Պեպո»-յի մեջ Ավետյանը կատարում է Գիքոյի դերը, վորը մինչ Ավետյանը խաղում էր այդ դերում նշանավոր դարձած Տեր-Դավթյանը: Ավետյանը դառնում է նրա արժանաւոր հաջորդը: Գիքոյի դերում Ավետյանի առաջին անգամ բեմ յեղնելու որը ներկա յե լինում պիեսի հեղինակը: Ներկայացումից հետո Սուհուրուկյանը բեմ է բարձրանում և հանելով Ավետյանի կեղծամբ՝ վորջ հասարակութեան ներկայութեամբ համբուրում է նրա ճակատն ու ջերմալին շնորհակալութիւն է

հայտնում տաղանդավոր խաղի համար: Ավետյանը մեծ հաջողութեամբ հանդես է գալիս նաև Սուհուրուկյանի մյուս պիեսներում, մանավանդ Մաստակյանի դերում («Ամուսիններ»), Վանոյի, Ոսեիի ու Սուրաթովի դերերում («Ելի մի դոհ»): Հայկական ռեպրատուարի Ավետյանի խաղացած նշանակալի դերերից են Սաղաթելի դերը «Պատվի համար»-ում, ուր նա 50 տարի յեղել է տաղանդավոր գերասան Արեւյանի անբաժան խաղակիցը, ապա Մանուկ աղայի դերը «Մեծապատիվ մուրացկաններ»-ում, Ծիպլիծատուրի դերը «Նամուս»-ում, Չոփուր Կարապետի դերը «Չար վոգի»-ում և այլն:

Ծանր էր հայ գերասանների կյանքի ուղին նախահեղափոխական շրջանում: Կիսաքաղց կյանք, ամենորոյա մտահոգութիւն ապրուստ ճարելու համար, անապահով վիճակ—անհանրանց կյանքի պատկերը: Թրիլիսիում և Բագվում թատերական սեզոնը վերջանալուց հետո՝ նրանք տարվա կեսը անց եյին կացնում թափառելով Անդրկովկասի, Հյուսիսային Կովկասի, Անդրկասպյան յերկրի ու վորջ Ռուսաստանի բոլոր անկյուններում: Հայ գերասանները գնում եյին նույնիսկ ամենախուլ վայրերը, յեթե միայն փոքրիշատե հայ բնակչութիւն կար այդտեղ և ներկայացումներ եյին տալիս մայրենի—հայերեն լեզվով: Ավետյանը թատերախմբի հետ շրջագայել է և արտասահմանում՝ Իրանում, Թյուրքիայում, Բուլղարիայում և Ռումինիայում:

Գրիգոր Ավետյանը հաճախ խաղացել է և ադրբեջանական բեմում, մեծ սիրով կապվել է ադրբեջանական գերասանների հետ ու չորս տարի յեղել է ադրբեջանական թատրոնի ռեժիսյոր:

Գրիգոր Ավետյանը հաճախ հանդես է յեղել մամուլում հայ թատրոնի կենսական հարցերի մասին գրած հոդվածներով, բաղմաթիվ կատակերգութիւններ և թարգմանել ունեւերնից ու հրատարակել դեռ նախահեղափոխական շրջանում: Նրա թարգմանած «Հատակում»-ը վերահրատարակեց Պետրոս 1938 թվին:

Կես դար է ահա Գրիգոր Ավետյանն աշխատում է հայ բեմի, իսկ դրա 18 տարին խորհրդային բեմի վրա: Նա մեկն է հայկական թատրոնի հին պլեյադի խոշորագույն գերասաններից, վորոնք ամուր կապերով կապվեցին նորից վերածնված հայկական թատրոնի հետ: Իր փայփայած միտքը՝ հայկական լուրջ թատրոն ստեղծելը՝ նա տեսավ խորհրդային տարիներում: Յեվ մեծ սի-

րով ձեռնամուխ յեղավ խորհրդային Հայաստանում հայկական թատրոն կազմակերպելուն: Գրիգոր Ավետյանն իր տաղանդը, իր բեմական արվեստը լայնորեն կարողացավ ոգտագործել միայն խորհրդային իշխանության պայմաններում:

Ավետյանն ամենաորինակելի դերասաններից մեկն է և խորհրդային բեմն է մտցնում հին հայ թատրոնի լավագույն տրագիկները: Չնայած իր ծերությանը, նա մինչև այսօր էլ հանգես է դալիս Սոնդուկյանի անվան թատրոնում և կերտում արժեքավոր կերպարներ: Սոնդուկյանի անվան թատրոնում նրա խաղացած լավագույն դերերիցն են—Մինթոյեվ՝ Շիրվանշադեյի «Մորզանի խնամին» պիեսում, Սոմով՝ Գլեբովի «Ինգա» պիեսում, Գիքո «Պեպո»-ում, Մոսես՝ Վաղարշյանի «Ողակում» պիեսում, Սաղաթել՝ Շիրվանշադեյի «Պատվի համար» պիեսում, Լուկա՝ Գորկու «Հատակում» պիեսում, Գորնոստան՝ Տրենյովի «Լյուբով Յարովայա» պիեսում, Ուլեյկա՝ «Բուք» պիեսում և այլն: Հիտուն տարվա ընթացքում Ավետյանը խաղացել է 627 դեր, վորից խորհրդային բեմի վրա խաղացել է 60-ից ավելի դեր, մասնակցելով մոտ 5000 ներկայացումների:

Ավետյանը մասնակցում է նաև Հայկինոյի աշխատանքին և արդեն նկարահանվել է 9 նկարի մեջ:

Գրիգոր Ավետյանը խիստ սիրված է Սոնդուկյանի անվան թատրոնի վողջ կողեկտիվում, մանավանդ կոմյերիտական յերիտասարդության մեջ:

Հայ թատրոնին մատուցած խոշոր ծառայությունների համար Հայկական ԽՍՀ կառավարությունը 1927 թ. պարգևատրել է Գրիգոր Ավետյանին Հանրապետության վաստակավոր դերասանի կոչումով: 1932 թ. Հայկական ԽՍՀ կառավարությունը պարգևատրում է նրան Աշխատանքային Դրոշի շքանշանով, իսկ 1935 թ. Հանրապետության Ժողովրդական դերասանի կոչումով:

Չնայած իր ալեվոր տարիքին, Գրիգոր Ավետյանը աշխուժ կերպով մասնակցում է թատրոնի հասարակական կյանքին՝ կատարելով հասարակական պարտականություններ: Նա կազմակերպչական մեծ ջանք է թափել Հայաստանում խորհրդային թատրոն ստեղծելու և ամրապնդելու համար:

Ահա Գրիգոր Ավետյանի աշխատանքային կյանքը հայ բեմի 50-ամյա գործունեություն, վորից խորհրդային բեմի 18 տարիների գործունեությունը մեր մեծ հայրենիքի արժանավոր որինակելի քաղաքացու կյանքի պատկերն է հանդիսանում:

Народный артист Армянской ССР Григорий Карпович Аветян родился в 1870 г., в гор. Реште (Иран). Когда ему исполнилось 8 лет, семья его переехала в гор. Шушу (Нагорный Карабах). С ранних лет Аветян лишается отца. Семья перебрасывается из Шуши в Баку и молодой Аветян поступает в бакинское реальное училище.

Еще со школьной скамьи Аветян увлекается театром. Он решает избрать для себя путь армянского актера, весьма тернистый в дни царского самодержавия. Несмотря на отрицательное отношение опекунов и родственников к поступлению Аветяна в армянскую труппу, все же с 1888 года он начинает уже работать, как профессиональный артист, в труппе Сафразяна, сотоварища великого Адамяна.

Ложноклассическое направление и манерность игры Сафразяна не удовлетворяют Аветяна и он решает серьезно заняться театральным искусством и повысить свою квалификацию. Его мечтой становится попасть в Москву, посмотреть и поучиться у артистов русского театра. Родственники и опекуны соглашаются отпустить Аветяна в Москву, с условием, если он будет обучаться коммерческому делу и бухгалтерии. Он соглашается на это, тая в душе надежду исключительно заняться своим любимым театральным искусством.

В Москве, знакомясь с театральным делом, посещая спектакли Малого театра и театра Корша, он бесповоротно решает посвятить себя театральному искусству. На молодого Аветяна оставляет большое впечатление огромное комическое даровани артиста Малого театра Музиля и артиста театра Корша Градова-Соколова.

По возвращению из Москвы на Кавказ, артист Аветян вместе со своими товарищами по искусству: артисткой Сирануш, артистом Абеяном и Петросяном берутся за создание образцового армянского театра, на основе здоровых реалистических традиций русской сцены. Армянские актеры, несмотря даже на крупные таланты и дарования, все же не сумели создать серьезного театра, т. к. объективных условий в дореволюционный период для этого не было.

Талант Аветяна в основном развился в сторону комического жанра. К его значительным и большим ролям, сыгранным в дореволюционный период, можно отнести Полония в „Гамлете“—Шекспира, Тибо Д'арк „Орлеанская дева“—Шиллера, Шута в „Короле Лире“—Шекспира, Капулетти в „Ромео и Джульетта“—Шекспира, Вурм, Миллера в „Коварстве и любви“—Шиллера, Журдена в „Мещанине во дворянстве“—Мольера, Оргона в „Тартюфе“—Мольера, Аркашки в „Лесе“—Островского, Шмаги в „Без вины виноватые“—Островского, Белогубова в „Доходном месте“—Островского, Сганареля в „Дон-Жуане“—Мольера, Сганареля в „Лекаре поневоле“—Мольера, Фигаро и Бартоло в „Севильском цирюльнике“—Бомарше, Бобчинского в „Ревизоре“—Гоголя, Луки в „На дне“—Горького и др.

Кстати, нужно заметить, что Аветян первый переводит на армянский язык замечательную пьесу великого русского пролетарского писателя Горького „На дне“ в 1906 году.

В армянском репертуаре талант Аветяна разворачивается еще ярче. В пьесе „Пепо“ Аветян играет роль Гико. До Аветяна роль Гико исполнялась знаменитым в этой роли артистом Тер-Давтяном. Аветян является достойным его преемником. В день первого выступления Аветяна в роли Гико присутствует сам автор Г. Сундукян. По окончании спектакля, Сундукян появился на сцене, снял парик с головы Аветяна и в присутствии всей публики поцеловал его в лоб и горячо благодарил за талантливую игру.

Аветян с большим успехом также выступает во всех пьесах Сундукяна, в частности в ролях Мастакяна в пьесе „Супруги“, Ваню, Осепа и Суратова в пьесе „Еще одна

жертва“. К значительным ролям Аветяна из армянского репертуара следует отнести исполнение ролей Сагателя в пьесе „Из за чести“—Ширванзаде, где он почти 50 лет был неизменным партнером великого Абеяна, Манук-аги в пьесе „Высокочитимые попрошайки“—Пароняна, Циплицатур в пьесе „Честь“ Ширванзаде, Чопур Карапет в пьесе „Злой дух“—Ширванзаде и др.

Тяжелый жизненный путь проходили армянские актеры в дореволюционное время. Полуголодная жизнь, ежедневные думы о заработке, необеспеченность—вот удел их. Половину года, после окончания сезона в Тбилиси и Баку, они бродили по всем уголкам Закавказья, Северного Кавказа, Закаспия и всей России. Армянские артисты заезжали даже в самые захолустные уголки, где только имелось более или менее многочисленное армянское население, давая спектакли на родном—армянском языке. Аветян с труппой артистов гастролировал и за границей: в Иране, Турции, Болгарии и Румынии.

Григорий Аветян часто играл на азербайджанской сцене, связался большой дружбой с азербайджанскими артистами и был четыре года режиссером в азербайджанском театре.

Григорий Аветян часто выступал в печати по насущным вопросам армянского театра. Им переведено много комедий с русского на армянский язык, изданный еще в дореволюционный период. Переведенная им пьеса М. Горького „На дне“ переиздается в 1938 году Госиздатом Армении.

Вот уже пол века, Григорий Карпович Аветян работает на армянской сцене, из них 18 лет в советском театре.

Он один из крупных артистов старой плеяды армянского театра, который связал себя крепкими узами со вновь возрождающимся армянским театром. Лелеяемые им идеи—создание серьезного армянского театра он увидел в советские дни. Григорий Аветян свой талант, свое сценическое искусство сумел полностью применить лишь при Советской власти. Он горячо принялся за организацию армянского театра в Советской Армении. Он является одним из самых

образцовых актеров, внося лучшие традиции старого армянского театра. Несмотря на свой преклонный возраст он и по сей день выступает на сцене театра им. Сундукяна и создает ценные образы. К его наилучшим ролям, относящимся к советскому периоду, сыгранным на сцене им. Сундукяна, следует отнести роль Минтоева в пьесе „Кум Моргана“—Ширванзаде, роль Сомова в пьесе „Инга“—Глебова, Гико в „Пепо“—Сундукяна, Мосеса в пьесе „В кольце“—Вагаршяна, Сагателя в пьесе „Из за чести“—Ширванзаде, роль Луки в пьесе „На дне“—Горького, Горностаева в пьесе „Любовь Яровая“—Тренева, Улейга в пьесе „Пурга“ и др.

За 50 лет Григорий Аветян сыграл 627 ролей—около 5.000 спектаклей. Из этого количества на советской сцене сыграно свыше 60-ти ролей.

Григорий Аветян принимает также участие в работе Арменкимо. Он снимался в 9-ти картинах.

Григорий Аветян пользуется большой любовью среди коллектива Гостеатра им. Сундукяна, в особенности среди комсомольской молодежи.

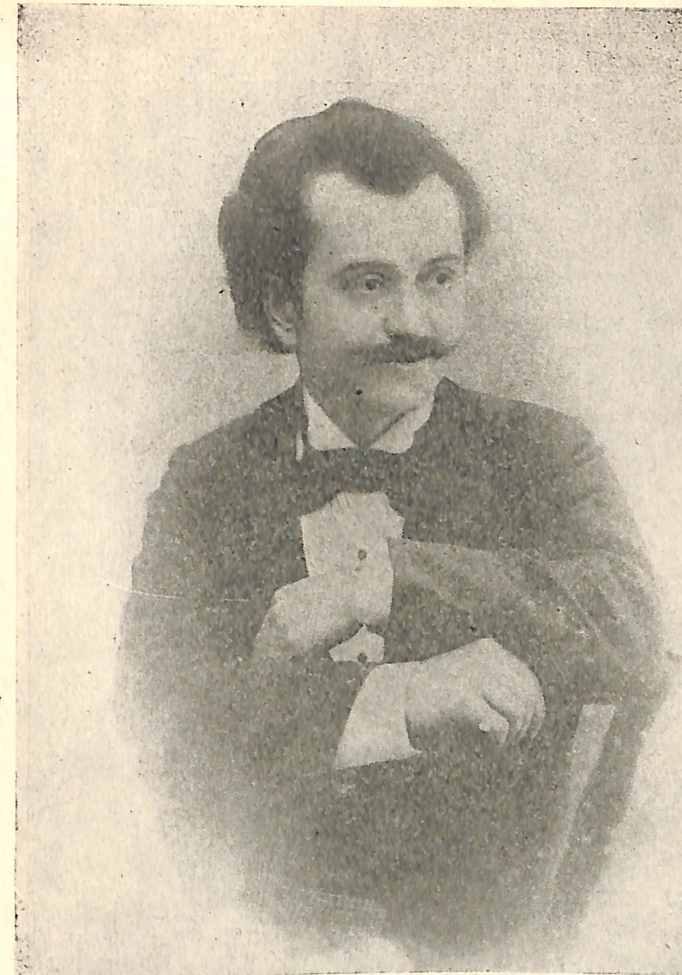
Его, как „Дядю Гришу“ знают все. Он любимец всего театра, не только творческого его состава, но и всех рабочих цехов.

За крупные заслуги перед армянским театром правительство Армянской ССР в 1927 году наградило Григория Карповича Аветяна званием заслуженного артиста Республики.

В 1932 году правительство Армянской ССР награждает его орденом Трудового знамени, а в 1935 году Аветян получает звание Народного артиста Республики.

Григорий Аветян, несмотря на свои лета, всегда живо участвует в общественной жизни театра, неся обязанности общественного порядка. Он много организаторского труда приложил для создания и укрепления советского театра в Армении.

Вся трудовая жизнь Григория Аветяна—полвека на армянской сцене и в особенности последние 17 лет на советской сцене являются примерной жизнью достойного гражданина советской родины.

Փող դերասան Գր. Ավետյանը 22 տարեկան հասակում

«Նկարիչներ» ԳՐԻԳՈՐ

«Սիրտը համեմուկ է» ԶՈՒԳՐԵՆՅՈՎ,

«Միբրա Նփրու» Բեր-նուխիմ

«Զար վոգի» ԶՈՓՈՒՌԻ ԿԱՐԱՊԵՏ

«Բուֆ» ՈՒԼԵՅԳՍ.

«Մուշա՛, Զինաստան» ԳԵՅ

«Պեպո» ԳԻՔՈ

56146-66

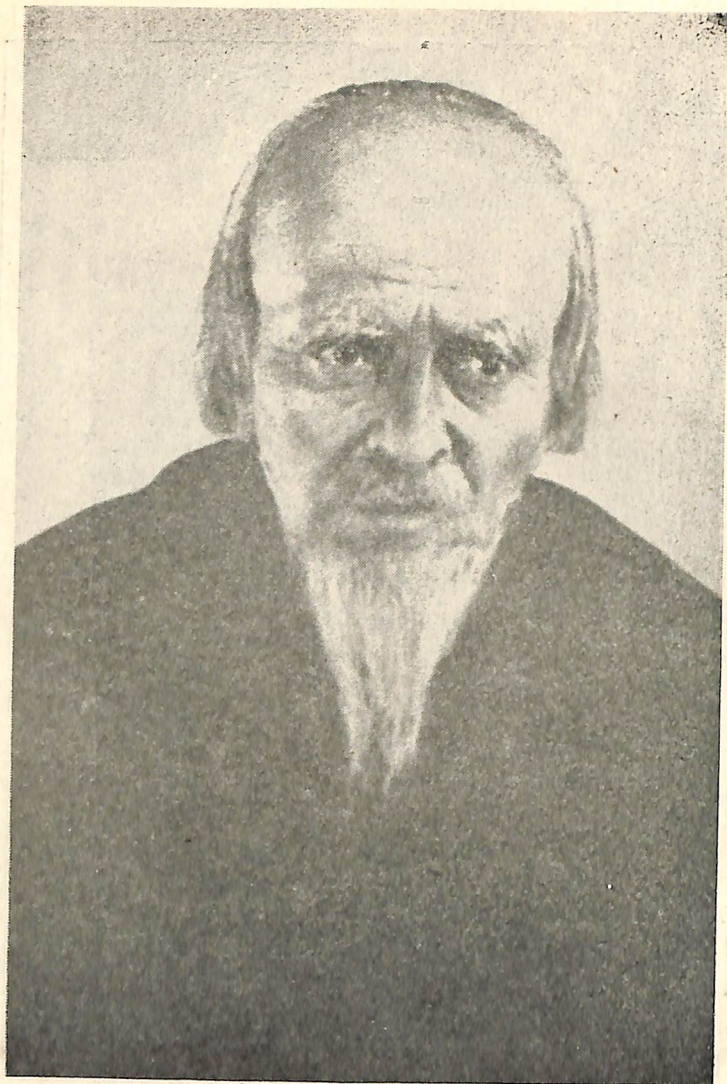
«Մեծապատիվ մուրացկաններ» ՄԱՆՈՒԿ ԱՂԱ

«Հրե կամուրջ» ԳԵՆԵՐԱԼ

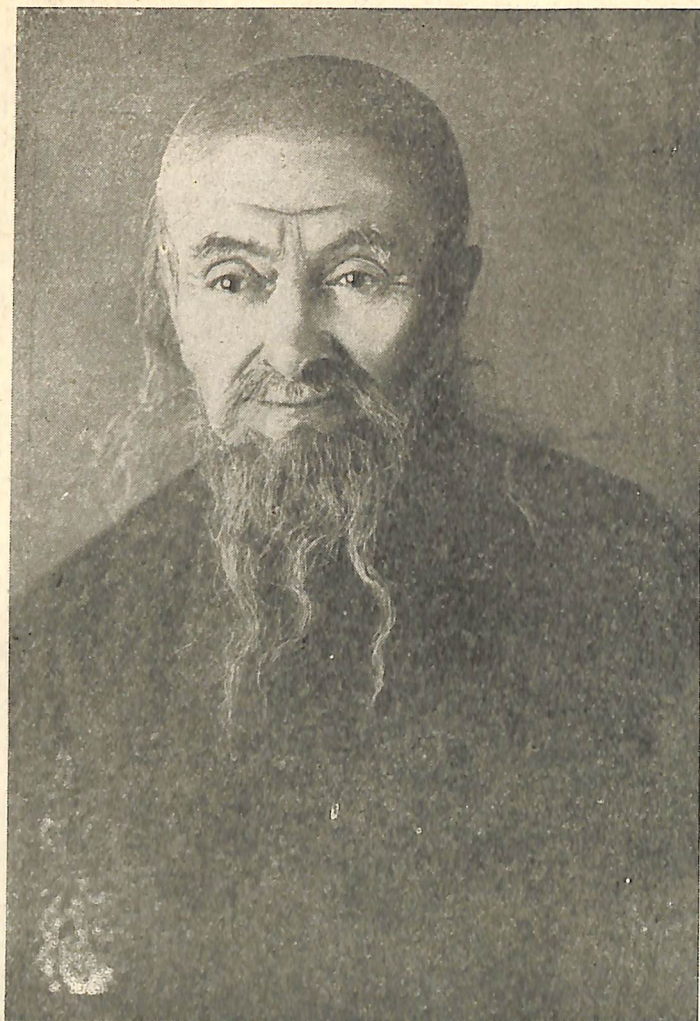
«Ինտերվենցիա» ԴԵՂԱԳՈՐԾ

«Հատակում» ԼՈՒԿԱ

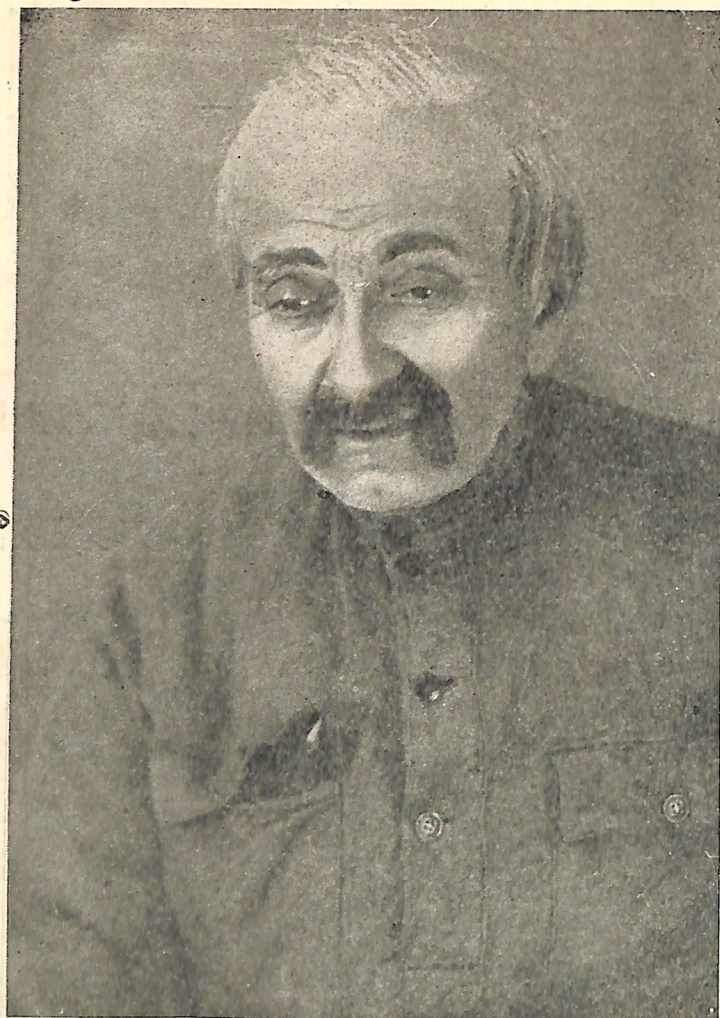
«Պատվի համար» ՍԱՂԱԹԵԼ

«Գաստիգայեվ և ուրիշները» ՀԱՅՐ ԻՈՍԻՖ

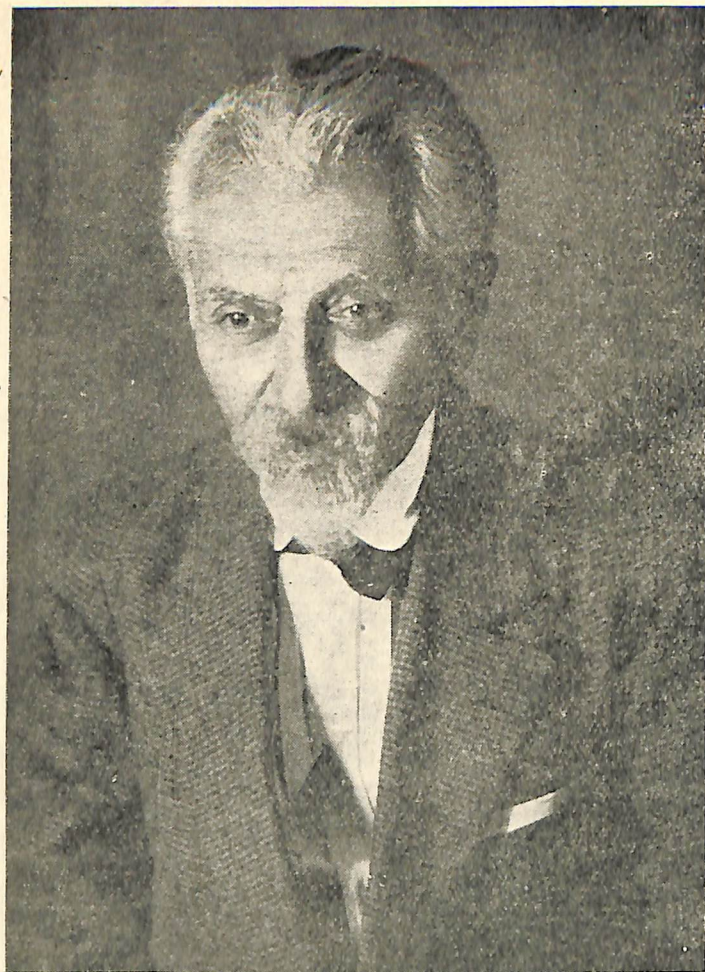
|| «Նամուս» ԾԻՊԼԻԾԱՏՈՒՐ

«Նապոլեոն Կորկոտյան» Թ.Ռ.ԶՆԻԿ ՎՈՒՎՈՒՆԻԿՅԱՆ

«Արշալույսին» ՆԱՀԱՊԵՏ ԱՄԻ

«Պատոն կրեչետ» ԲՈՒԲԼԻՆ

«Հացի խնդիր» ԱՂԱԶԱՆ

Գլավկիտի լիպոյր 2295 Պատվեր 460, Տիրաժ 500 :-
Պետհրատի I տպարան, Յերևան, Լենինի վ. № 65.-

ՀՀ Ազգային գրադարան

HL0308706

